

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від 24 квітня 2019 року
(протокол № 9)

АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
Спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та, страхування

Бердянськ
2019 рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат економічних наук О.В. Горпинич

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету «18» квітня 2019 року, протокол № 6.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Аналіз банківської системи» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Предметом навчальної дисципліни є діяльність банку та причинно-наслідкові зв'язки економічних явищ і процесів, які прямо, або опосередковано впливають на його функціонування і результативність діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: «Аналіз банківської діяльності» базується на вивченні таких дисциплін, як: «Статистика», «Гроші та кредит», «Аналіз господарської діяльності», що дає змогу закріпити вже набуті знання і поглибити професійну підготовку фахівців економічного профілю.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни «Аналіз банківської діяльності» є вивчення теоретико-методологічних засад та практичних питань аналізу діяльності комерційних банків.

1.2. Основними завданнями дисципліни - комплексне вивчення фінансово-господарської діяльності комерційних банків;

- використання системного підходу до різних видів аналізу та виявлення резервів розвитку суб'єкта господарювання з метою ефективного використання банківського капіталу і наявних ресурсів;

- оволодіння методичним інструментарієм системного аналізу основних фінансових показників діяльності банків з урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду тощо.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні *набути таких компетентостей:*

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Та демонструвати такі результати навчання:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3/90 (кредитів ЄКТС/годин).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет, метод та інформаційне забезпечення аналізу діяльності комерційного банку.

Об'єкт, суб'єкт, предмет курсу аналіз банківської діяльності. Особливості етапів, форм, методів та видів економічного аналізу. Загальна оцінка інформаційної бази аналізу діяльності банку. Інформаційне забезпечення та огляд головних даних аналітичного та синтетичного обліку в банках. Організація аналітичної роботи, її принципи, функції економічної служби по проведенню аналітичної роботи. Економічна сутність, зміст і структура бухгалтерської (фінансової) звітності банку

Тема 2. Аналіз власного капіталу банку.

Економічна сутність пасивних операцій комерційного банку. Джерела формування ресурсів банку. Визначення капіталу банку, його складові частини. Аналіз структури капіталу банку та виявлення його суми за балансом. Аналіз показників, які характеризують стан капіталу банку. Аналіз факторів, що впливають на необхідний розмір капіталу банку. Аналіз процесу капіталізації комерційних банків. Статутний капітал комерційного банку, аналіз порядку його формування.

Тема 3. Аналіз зобов'язань банку.

Визначення зобов'язань банку. Основні види групувань, що застосовуються для аналізу зобов'язань банку, їх визначення та особливості формування. Аналіз факторів, що впливають на необхідний рівень зобов'язань банку. Визначення об'єму ефективних кредитних ресурсів банку. Визначення вартості залучених коштів. Аналіз відсоткових витрат. Оцінка ефективності використання банком своїх зобов'язань.

Тема 4. Загальний аналіз активних операцій банку.

Визначення взаємодії статей активів та пасивів балансу комерційного банку, принципи моделювання зв'язку між активними та пасивними операціями банку. Аналіз основних напрямків використання ресурсів банку, зміст, завдання та мета аналізу активних операцій банку. Визначення основних видів групувань, що застосовуються для аналізу активних операцій, вертикальний і горизонтальний аналіз.

Тема 5. Аналіз кредитних, інвестиційних та операцій банку з цінними паперами.

Визначення економічного та фінансового значення кредитного портфелю комерційного банку. Сутність та класифікація кредитів. Завдання аналізу кредитної діяльності банку, система показників. Економіко-статистичний аналіз обороту кредитів. Аналіз факторів, що впливають на рівень доходу від кредитної діяльності. Аналіз ефективності використання кредитів. Прогнозування і планування кредитної діяльності банку. Аналіз кредитних процентних ставок. Аналіз механізму погашення кредитної заборгованості за основним боргом та відсотків за нею. Аналіз кредитоспроможності клієнтів банку.

Тема 6. Аналіз валютних операцій та банківських послуг.

Економічна сутність, завдання та інформаційна база аналізу. Аналіз масштабів, динаміки та структури валютних операцій. Аналіз валютної позиції банку. Аналіз кореспондентської мережі банку. Особливості аналізу обмінних операцій. Аналіз ефективності валютних операцій.

Аналіз розрахунково-касового обслуговування клієнтів у національній валюті. Значення, мета, завдання й інформаційні джерела аналізу. Аналіз обсягів та динаміки розрахункових і касових операцій у національній валюті. Аналіз структури розрахунково-касових операцій за групами клієнтів, способами надання розрахункових документів, видами платіжних інструментів. Аналіз конкурентоспроможності банку щодо розрахунково-касового обслуговування клієнтів. Аналіз тарифів банку на розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Аналіз результатів здійснення операцій із розрахункового і касового обслуговування. Аналіз операцій із банківськими платіжними картками Мета та завдання аналізу операцій із банківськими платіжними картками. Інформаційне забезпечення аналізу та його види. Показники ефективності операцій з платіжними картками. Ризики у сфері карткового бізнесу. Аналіз нетрадиційних банківських послуг. Види, мета, завдання та інформаційні джерела. Аналіз трастових операцій. Аналіз депозитарних послуг. Аналіз операцій з банківськими металами. Аналіз операцій з надання в оренду індивідуальних банківських сейфів Аналіз нетрадиційних операцій з дистанційного обслуговування клієнтів. Узагальнюючий аналіз нетрадиційних послуг банку

Тема 7. Аналіз доходів і витрат банку, прибутку та рентабельності.

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу доходів і витрат банку. Аналіз доходів. Загальний підхід до аналізу доходів. Аналіз обсягів, динаміки та структури доходів банку. Факторний аналіз доходів. Аналіз і оцінка рівня доходності банку. Аналіз витрат. Загальний підхід до аналізу витрат. Аналіз обсягів динаміки та структури витрат. Факторний аналіз витрат. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу прибутку і рентабельності банку. Загальний аналіз прибутку. Аналіз прибутку і рентабельності на мікроекономічному рівні. Факторний аналіз прибутку. Оцінка ефективності діяльності. Факторний аналіз норми прибутку на капітал. Аналіз фінансової міцності банку за доходом і прибутком. Аналіз ефективності діяльності банків на макрорівні. Аналіз динаміки та макроекономічних тенденцій прибутків і ефективності. Аналіз рентабельності. Аналіз прибутковості окремих банківських продуктів, клієнтів, ринків.

Тема 8. Аналіз ліквідності комерційного банку.

Економічна сутність ліквідності банку, мета та завдання аналізу. Аналіз коефіцієнтів ліквідності. Аналіз якості активів банку з погляду їх ліквідності Аналіз ресурсної бази банку з позицій ліквідності. Аналіз потреби банку в ліквідних коштах.

Тема 9. Аналіз банківських ризиків.

Визначення ризиків та їх класифікація. Оцінка й управління кредитним ризиком. Сутність та напрями управління кредитним ризиком. Класифікація кредитних ризиків. Факторний аналіз кредитного портфеля на предмет ризикованості в цілому. Факторний аналіз кредитного ризику за видами класифікованих кредитів. Оцінка управління

кредитними ризиками. Аналіз і оцінка управління валютним ризиком. Аналіз і оцінка інвестиційного ризику. Основні ризики інвестиційної діяльності. Порівняльний аналіз дохідності різних видів цінних паперів. Ризик незбалансованої ліквідності відносно доходів. Аналіз процентного ризику банку. Методика аналізу дюрації. Аналіз загального розміру банківських ризиків

Тема 10. Аналіз і оцінка фінансового стану комерційного банку.

Значення, завдання та інформаційне забезпечення. Аналіз фінансової стійкості. Аналіз ділової активності. Аналіз ліквідності. Аналіз ефективності управління. Рейтингові системи оцінки фінансового стану комерційних банків. Роль і значення рейтингової оцінки діяльності банків. Рейтингова система CAMEL

3. Рекомендована література

Основна

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.01.2000р.
2. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999р.
3. Інструкція НБУ “Про порядок регулювання діяльності комерційних банків в Україні” №368 від 28.08.2001р.
4. Аналіз банківської діяльності / уклад. Н.О. Станіславчук. – Умань : Візаві, 2018. – 191 с
5. Васюренко О.В., Волохата К.О. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 463с.
6. Ковбасюк М.Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств / Навч. посіб. – К.: Видавничий дім “Скарби”, 2001. – 336с.
7. Аналіз банківської діяльності [Текст] : навч. посіб. / Копилюк О. І., Музичка О. М. ; Укоопспілка, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. - 415 с.
8. Аналіз банківської діяльності: Підручник / [А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, В.М. Кочетков та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Герасимовича. - К.:КНЕУ, 2010. — 599 с.
9. Примостка Л. Управління активами і пасивами комерційного банку // Вісник НБУ. – 2001. – №2. – С. 39-44.
10. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: Сучасні концепції, методи та моделі. – К.: КНЕУ, 2002. – 316 с.

Допоміжна

8. Дзедзик І.Б. Місце ризиків у системі фінансового моніторингу операцій банківської установи // Регіональна економіка. – №4. – 2008. С.109.
9. Козоріз М.А., Лис І.М. Основні напрями підвищення рівня капіталізації і ліквідності банківських установ // Регіональна економіка. – №2. – 2009. – С. 95.
10. Кот О. Прогнозування фінансового стану банків з метою попередження їх банкрутства // Вісник НБУ, березень 2008. – С.34.
11. Микитчин І.І. Закордонний досвід оцінки фінансової стійкості банків // Регіональна економіка. – №3. – 2008. – С.133.
10. Хіміч Н.О. Управління ліквідністю комерційних банків України в умовах нестабільності фінансових ринків // Регіональна економіка. – №3. – 2008. – С. 76.

11. Швець Н.Р. Ризики банківських установ: проблеми визначення та управління // Регіональна економіка. – №4. – 2008. - С.97.

4. Методи навчання: лекція, демонстрування, практичні роботи, метод письмового контролю.

-

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – *екзамен*

6. Система оцінювання кредитно-трансферна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BС (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FХ (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни